

Sygnatura akt VII U 515/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 30 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant:st. sek. sąd. Marta Jurga

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2014 roku w Poznaniu

odwołania J. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P.

z dnia 23 listopada 2012 roku Nr (...)

w sprawie J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w P.

o wysokość emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu J. T. prawo do ustalenia emerytury od 1 września 2012 roku przy uwzględnieniu w stażu pracy dodatkowo jako okresów składkowych :

1. okresu od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku z wynagrodzeniem obliczonym na podstawie świadectwa pracy z dnia 30 listopada 1977 roku,
2. okresu od 1 stycznia 1978 roku do 28 lutego 1979 roku z wynagrodzeniem ustalonym na podstawie przedłożonych angaży,
3. okresu od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku z obowiązującym w tym okresie wynagrodzeniem minimalnym,
4. okresu od 1 maja 1982 roku do 18 lutego 1983 roku z wynagrodzeniem ustalonym na podstawie przedłożonych angaży,
5. okresu od 16 marca 1983 roku do 4 listopada 1985 roku z obowiązującym w tym okresie wynagrodzeniem minimalnym,

II. w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Sygn. akt VII U 515/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 listopada 2012 roku, znak: ENK/10/029020433, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 września 2012 roku, przyznał J. T. emeryturę od 1 września 2012 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Od powyższej decyzji, z zachowaniem ustawowego terminu i w formie prawem przewidzianej, odwołanie złożył J. T..

Wnioskodawca podniósł, że jego ogólny staż pracy wynosi 42 lata i 3 miesiące.

Domagał się przyjęcia za okres od 1970 roku do 1990 roku, w tym za okres kontraktu od 1973 roku do 1977 roku, zarobków „porównanego” pracownika w kraju – J. S. (1), który przebył podobną drogą zawodową jak on.

Zakwestionował, że ZUS w swych obliczeniach uwzględnił tylko część złotową wynagrodzenia, a nie zarobki „porównanego” pracownika w kraju.

Wnioskodawca twierdził, że w okresie od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku był oddelegowany wraz z J. G. (1) i J. K. do Zakładu (...) do prac związanych z opracowaniem założeń do mającego powstać zakładu produkcyjnego (...) w P.. Nie korzystał wówczas z urlopu bezpłatnego.

Podniósł, że w okresie od 1 stycznia 1978 roku do 28 lutego 1979 roku pracował w Pracowni (...) nad projektami automatyki dla E. C. i elektrowni (...) w Czechosłowacji. Natomiast od czerwca 1980 roku został wraz z J. S. (2) oddelegowany do (...), który poszukiwał projektantów, mogących natychmiast włączyć się do prac nad projektem klimatyzacji w firmie (...) Austria GmbH w W..

Wnioskodawca twierdził, że od maja/czerwca 1982 roku ZUS dokonywał mu wypłat zasiłku chorobowego. Korzystał ze zwolnienia lekarskiego z powodu złamania nogi.

Podał również, że w okresie od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1985 roku przebywał jako szef grupy projektantów automatyki na kontrakcie w NRD w (...) T..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany - Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. T. urodził się w dniu (...).

W dniu 12 września 2012 roku wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę.

Do wniosku wnioskodawca załączył świadectwo pracy z dnia 10 października 1990 roku na okoliczność, iż w okresie od 1 czerwca 1970 roku do 30 września 1990 roku był zatrudniony w Biurze (...) w P.. W ww. okresie wnioskodawca zajmował stanowiska: stażysty – asystenta projektanta, asystenta – starszego asystenta, projektanta, a ostatnio starszego projektanta, na którym otrzymywał wynagrodzenie płatne miesięcznie w wysokości – wynagrodzenie podstawowe 317 000 zł + premia regulaminowa + dodatek stażowy 20 % - łącznie wynagrodzenie miesięczne 808 350 zł, dziennie 32 334 zł.

Nadto w świadectwie pracy wskazano, że wnioskodawca pracował poza granicami kraju:

- Austria firma (...) od 1 lutego 1973 roku do 31 marca 1985 roku, samodzielny projektant – konstruktor,
- NRD firma (...) od 16 marca 1983 roku do 6 listopada 1985 roku – starszy projektant – kierownik grupy projektowej.

Nadto wnioskodawca przedłożył uwierzytelnione roczne karty wynagrodzeń za lata 1977, 1979 - 1982, 1986 – 1990.

W przejętej przez (...) spółka z o. o. dokumentacji, wchodzącej w skład Zakładów (...) w P. (...) P. przekształcona w (...) Z. (...) przekształcona w Zakłady (...) w P.), nie stwierdzono obecności rocznych kart wynagrodzeń za lata 1970 – 1976, 1978, 1983 – 1985 oraz kart zasiłkowych wystawionych na nazwisko wnioskodawcy.

Dodatkowo wnioskodawca przedłożył opinię z dnia 27 maja 1980 roku wystawioną przez Dyrektora Przedsiębiorstwa Zakłady (...) w P. na okoliczność, że w okresie od lutego 1973 roku do marca 1977 roku pracował w ramach kontraktu (...) w Biurze Konstruktoryjnym firmy (...) Austria w W..

W okresie od 6 listopada 1990 roku do 14 sierpnia 1992 roku wnioskodawca był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w P. i pobrał zasiłek dla bezrobotnych w następującej wysokości:

- od 6 listopada do 31 grudnia 1990 roku – 1 056 244 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1991 roku – 7 081 047 zł,
- od 1 stycznia do 14 sierpnia 1992 roku – 6 129 950 zł brutto.

Od 15 sierpnia 1992 roku wnioskodawca prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą.

Zaskarżoną decyzją ZUS przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 września 2012 roku.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1977 roku do 2011 roku (1977, 1979, 1980, 1981, 1986, 1987, 1988, 1989, 1998, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011) Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 78,61 %. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 78,61 % przez kwotę bazową 2 974,69 zł wyniosła 2 338,40 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 36 lat 5 miesięcy i 25 dni , tj. 473 miesiące oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 5 lat 7 miesięcy i 18 dni, tj. 67 miesięcy. Wysokość emerytury została obliczona w następujący sposób:

$$24 \% \times 2\,974,69 = 713,93 \text{ zł},$$

$$(437 \times 1,3 \%) / 12 \times 2\,338,40 = 1\,107,00 \text{ zł},$$

$$(67 \times 0,7 \%) / 12 \times 2\,338,40 = 91,43 \text{ zł}$$

$$\text{Razem} = 1\,912,36 \text{ zł}.$$

ZUS nie podjął wypłaty emerytury ustalonej w myśl art. 53, gdyż jej wysokość jest mniej korzystna od emerytury ustalonej na zasadach określonych w art. 26 ustawy emerytalnej.

Z kolei podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota składki zewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 78 427,74 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 358 875,12 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 207,00 miesięcy,

- wyliczona kwota emerytury wynosi 2 112,57 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $(78\ 427,74 + 358\ 875,12)/207,00 = 2\ 112,57$ zł.

Jednocześnie organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawcy następujących okresów:

- od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku, ponieważ wnioskodawca w tym okresie przebywał na urlopie bezpłatnym (zgodnie z zapisem w karcie wynagrodzeń),

- od 1 stycznia 1978 roku do 31 grudnia 1978 roku z powodu braku kart wynagrodzeń,

- od 1 stycznia 1979 roku do 28 lutego 1979 roku, ponieważ wnioskodawca w tym okresie nie otrzymał wynagrodzenia,

- od 1 czerwca 1980 roku do 11 stycznia 1981 roku, ponieważ wnioskodawca w tym okresie przebywał na urlopie bezpłatnym (zgodnie z zapisem w karcie wynagrodzeń),

- od 1 maja 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku, ponieważ wnioskodawca w tym okresie nie otrzymał wynagrodzenia,

- od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1985 roku z powodu braku kart wynagrodzeń.

Wnioskodawca nie posiada w legitymacji ubezpieczeniowej (k.41) wpisów dotyczących wysokości zarobków osiągniętych w okresie od 1 czerwca 1970 roku do 30 września 1990.

Wnioskodawca został zatrudniony od 1 czerwca 1970 roku w Przedsiębiorstwie (...) P. na podstawie umowy o pracę na czas odbycia wstępnego stażu pracy i powierzono mu obowiązki stażysty na stanowisku asystenta projektanta w Komórce Studialnej z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 1 500 zł + premia do 25 % (umowa o pracę z dnia 6 czerwca 1970 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

Z dniem 1 czerwca 1971 roku powierzono wnioskodawcy w związku z zakończeniem stażu pracy obowiązki asystenta projektanta i przyznano uposażenie w wysokości 2 400 zł miesięcznie + premia według regulaminu premiowania (angaż z dnia 23 lipca 1971 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

Od lutego 1973 roku do marca 1977 roku wnioskodawca pracował za granicą w Biurze Konstrukcyjnym firmy (...) Austria w W..

Z dniem 12 września 1977 roku powierzono wnioskodawcy stanowisko projektanta, przyznając mu jednocześnie od dnia 1 stycznia 1977 roku płacę zasadniczą w wysokości 4 000 zł miesięcznie i prawo do premii według obowiązującego regulaminu premiowania wpłacaną kwartalnie (angaż z dnia 12 września 1977 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

W okresie od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku wnioskodawca wraz z J. G. (2) i J. K. był zatrudniony w Zakładach (...) w K. Pracowni Technologicznej PT-3 z siedzibą w P. w celu opracowania projektu „ Studium (...) w P.” dla Zakładu (...). Był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku projektanta, na którym otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 4 600,00 zł + 5 % dodatku za wysługę lat + premia zgodna z regulaminem (świadczenie pracy z dnia 30 listopada 1977 roku).

Od dnia 1 grudnia 1977 roku wnioskodawca podjął pracę na stanowisku projektanta z wynagrodzeniem 4 000 zł miesięcznie i prawem do premii według obowiązującego regulaminu premiowania wpłacaną kwartalnie (pismo z dnia 5 grudnia 1977 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

W okresie od 1 stycznia 1978 roku do 28 lutego 1979 roku wnioskodawca pracował w Pracowni (...) Pracowni Energetycznej – PE 1 zajmując się opracowaniem projektów automatyki dla E. C. i elektrowni (...) w Czechosłowacji.

Z dniem 1 października 1978 roku przyznano wnioskodawcy zatrudnionemu w (...) uposażenie miesięczne w wysokości 4 300 zł + premia według regulaminu premiowania w (...) (angaż z 14 października 1978 roku – przyznanie wyższego wynagrodzenia).

Z dniem 1 marca 1979 roku powierzono wnioskodawcy obowiązki głównego projektanta w Pracowni C. – Ofertowej i przyznano mu wynagrodzenie miesięczne w wysokości 5 000 zł + dodatek funkcyjny w wysokości 1 000 zł miesięcznie (angaż – powołanie na wyższe stanowisko ze zmianą wynagrodzenia z dnia 26 lutego 1979 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

W okresie od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku wnioskodawca pracował na budowie w Austrii - w firmie (...) Austria GmbH w W..

Z dniem 12 stycznia 1981 roku przyznano wnioskodawcy wynagrodzenie według grupy 15, tj. w wysokości 5 500 zł wraz z dodatkiem funkcyjnym 1 000 zł (angaż – powołanie na wyższe stanowisko ze zmianą wynagrodzenia z dnia 12 stycznia 1981 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

Przed dniem zwolnienia wnioskodawca zajmował stanowisko głównego projektanta.

Z dniem 1 kwietnia 1982 roku przyznano wnioskodawcy wynagrodzenie miesięczne w wysokości 6 000 zł + dodatek funkcyjny 1 000 zł + premia według regulaminu (...) średnia (angaż z dnia 1 kwietnia 1982 roku - przyznanie wyższego wynagrodzenia).

Z dniem 1 maja 1982 roku przeniesiono wnioskodawcę z (...) Zakład (...) do (...) z zachowaniem dotychczasowego uposażenia.

W rocznej karcie ewidencji obecności pracy za 1982 rok odnotowano co do okresu od 1 maja do 31 grudnia, że od 14 września do 31 grudnia 1982 roku wnioskodawca korzystał ze zwolnienia lekarskiego. W okresie od 1 maja 1982 roku do 13 września 1982 roku wnioskodawca świadczył pracę, z tym, że w dniach 1 i 22 czerwca oraz od dnia 5 do dnia 9 lipca 1982 roku korzystał z urlopu wypoczynkowego.

Wnioskodawca był niezdolny do pracy nieprzerwanie do 18 lutego 1983 roku, co odnotowano również w rocznej karcie ewidencji pracy za 1983 rok.

Z dniem 1 sierpnia 1982 roku przyznano wnioskodawcy uposażenie zasadnicze w wysokości 7 000 zł + premia do 70 % (angaż z dnia 4 października 1982 roku - przyznanie wyższego wynagrodzenia).

Z dniem 1 grudnia 1982 roku przyznano wnioskodawcy zajmującemu stanowisko starszego projektanta uposażenie zasadnicze w wysokości 7 700 zł + premia uznaniowa 55 % (angaż z dnia 21 grudnia 1982 roku - przyznanie wyższego wynagrodzenia).

W dniu 4 marca 1983 roku zawarto między Zakładami (...) w P. a wnioskodawcą umowę o pracę na okres 12 miesięcy licząc od dnia podjęcia pracy w dniu 16 marca 1983 roku NRD B. na stanowisku starszego projektanta – kierownika grupy – projektowanie w Zakładach (...). Określono, że począwszy od dnia rozpoczęcia do dnia zakończenia pracy w NRD wnioskodawca będzie otrzymywał wynagrodzenie w następującej wysokości: wynagrodzenie walutowe w kwocie 1 770 M. NRD, wynagrodzenie złotowe w kwocie 4 200 zł.

Od 1 stycznia 1984 roku przedłużono wnioskodawcy powyższą umowę o pracę do 30 czerwca 1984 roku. Wynagrodzenie złotowe pozostało bez zmian. Natomiast przyznano wnioskodawcy wynagrodzenie walutowe miesięczne w wysokości: część stała 1 415 M. NRD, część ruchoma 355 M. NRD, łącznie 1 770 M. NRD (aneks do umowy w aktach osobowych wnioskodawcy).

Z dniem 1 sierpnia 1984 roku powierzono wnioskodawcy obowiązki głównego projektanta i przyznano wynagrodzenie dewizowe w wysokości 1 870 M. NRD + dodatek funkcyjny w wysokości 170 M. NRD + wynagrodzenie w kraju 4

300 zł miesięcznie, część stała 1 360 M oraz część ruchoma 340 M (powołanie na wyższe stanowisko ze zmianą wynagrodzenia z dnia 5 października 1984 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

Z dniem 1 stycznia 1985 roku przyznano wnioskodawcy dodatek funkcyjny w wysokości 177 M. NRD (angaż z dnia 19 września 1985 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

Aneksiem z dnia 14 sierpnia 1985 roku do umowy o pracę, przedłużono wnioskodawcy umowę o pracę na budowie w NRD do 30 września 1985 roku. Wynagrodzenie złotowe pozostało bez zmian. Natomiast od 1 lipca 1985 roku przyznano wnioskodawcy wynagrodzenie walutowe miesięczne w wysokości: część stała 1 440 M, część ruchoma 360 M, dodatek funkcyjny 180 M, wynagrodzenie łącznie 1 980,00 M.

Pismem z dnia 17 października 1985 roku wnioskodawca wystąpił do pracodawcy – Dyrektora Naczelnego (...) z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego w okresie od 5 listopada 1985 roku do 3 stycznia 1986 roku w związku z wyjazdem na wyprawę w Himalaje. Jednocześnie w ww. piśmie wskazał, że „urlop dewizowy” przysługujący mu po zakończeniu kontraktu zakończy w dniu 4 listopada 1985 roku.

Pracodawca udzielił wnioskodawcy urlopu bezpłatnego zgodnie z żądaniem, tj. w okresie od 5 listopada 1985 roku do 3 stycznia 1986 roku.

Przed rozpoczęciem pracy w NRD wnioskodawca pracował w pionie Dyrektora ds. (...) w dziale TR (wniosek wnioskodawcy z dnia 10 października 1985 roku w aktach osobowych wnioskodawcy).

Świadek J. S. (1) ur. (...) był zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w P. w okresie od 16 maja 1970 roku do 31 maja 2002 roku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: asystenta projektanta, Kierownika Pracowni Zespołu (...), Kierownika Pracowni, starszego projektanta (świadcstwo pracy z dnia 31 maja 2002 roku). Od 17 grudnia 2011 roku świadek ma prawo do emerytury (decyzja z dnia 13 stycznia 2012 roku). Do wniosku o emeryturę świadek załączył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku ZUS Rp-7 z dnia 21 maja 2002 roku, w którym wykazano zarobki za lata 1970-2002.

Świadek J. S. (1) nie był kierowany do pracy za granicę.

Świadek J. K. ur. (...) był zatrudniony w Zakładach (...) z siedzibą w P. w okresie od 21 lutego 1974 roku do 30 czerwca 1989 roku w pełnym wymiarze czasu pracy (świadcstwo pracy z dnia 29 czerwca 1989 roku). Od 3 lipca 2009 roku świadek ma prawo do emerytury (decyzja z dnia 20 sierpnia 2009 roku).

Świadek A. D. ur. (...) był zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w P. w okresie od 1 lipca 1967 roku do 31 października 1990 roku (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku ZUS Rp – 7). W okresie od 16 marca 1983 roku do 22 stycznia 1986 roku był zatrudniony na stanowisku starszego asystenta – technika – projektowanie w NRD (...) T. (zaświadczenie z dnia 16 grudnia 1985 roku i umowa o pracę z dnia 4 marca 1983 roku). Od 1 października 2008 roku świadek ma prawo do emerytury (decyzja z dnia 2 lutego 2009 roku).

Świadek B. C. ur. (...) był zatrudniony od 1 września 1962 roku do 31 maja 1993 roku w Biurze (...) w P. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: starszego technologa, Kierownika Pracowni, starszego projektanta (świadcstwo pracy z dnia 26 lipca 1995 roku). Z dniem 1 stycznia 1978 roku świadek uzyskał zgodę na podjęcie zatrudnienia w (...) P.. Powierzono mu obowiązki Kierownika Pracowni Energetycznej – PE1 (pismo z dnia 3 stycznia 1978 roku k. 118). Od 1 listopada 1995 roku świadek ma prawo do emerytury (decyzja z dnia 19 września 1995 roku).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- dokumentów znajdujących się w aktach sądowych w postaci: umowy o pracę z dnia 1 października 1977 roku zawartej z J. K. (k.38), pisma Centrum (...) Produkcyjnego (...) Sterowania w K. Zakład (...) w K. z dnia 30 listopada 1977 roku (k.39), legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy (k.41), pisma (...)Z. (...) Technologiczna (...) z dnia 3 stycznia 1978 roku (k.118),

- dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych: wnioskodawcy (68), świadka J. S. (1) (k.68),
- zeznań wnioskodawcy (k.24-25, 102-103 i 120-121),
- zeznań świadków: J. K. (k.42-43), J. S. (1) (k.43-44), A. D. (k.91-92), B. C. (k.119-120),
- dokumentów zgromadzonych w aktach pozwanego organu rentowego – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. o znaku (...),
- dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych świadka J. S. (1) o znaku (...) (k.21),
- dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych świadka J. K. o znaku (...) (k.65),
- dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych świadka A. D. o znaku (...) (k.83),
- dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych świadka B. C. (k.116)

Sąd uznał za w pełni wiarygodne i przydatne dla potrzeb niniejszego postępowania dokumenty zgromadzone w aktach sądowych oraz aktach pozwanego organu rentowego, albowiem zostały one sporządzone przez osoby do tego uprawnione w ramach przysługujących im kompetencji i w przewidzianej prawem formie. Nadto ich treść i forma nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, a zatem i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Natomiast dokumenty prywatne znajdujące się w ww. aktach w postaci umów o pracę, świadectw pracy, kart wynagrodzeń stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach.

Należy jednak zaznaczyć, że wpisy w świadectwie pracy wnioskodawcy z dnia 10 października 1990 roku Sąd uwzględnił w takim zakresie, w jakim znalazły one swe potwierdzenie w innych dokumentach zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka J. K. i wnioskodawcy co do zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku. W tym zakresie ich zeznania były spójne i logiczne. Nadto znalazły swe potwierdzenie w wiarygodnych dokumentach w postaci umowy o pracę zawartej z J. K. w dniu 1 października 1977 roku (k.38), pisma Centrum (...) Produkcyjnego (...) Sterowania w K. z dnia 30 listopada 1977 roku (k.39) oraz w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy w postaci świadectwa pracy wnioskodawcy z dnia 30 listopada 1977 roku i pisma z dnia 5 grudnia 1977 roku, w którym wskazano, że w związku z zakończeniem prac, do których wnioskodawca został oddelegowany w dniu 1 grudnia 1977 roku winien podjąć pracę na stanowisku projektanta z wynagrodzeniem 4 000 zł.

Sąd dał również wiarę zeznaniom świadka J. S. (1) odnośnie okresu zatrudnienia w (...) S.A. z siedzibą w P. oraz zajmowanych tam stanowisk. W tym zakresie jego zeznania były zgodne z dokumentami zawartymi w aktach emerytalnych świadka.

Natomiast Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom świadka J. S. (1) i wnioskodawcy, że J. S. (1) był zatrudniony w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim wnioskodawca był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Ich zeznania bowiem w tym zakresie nie znalazły potwierdzenia w dokumentach zgromadzonych w aktach emerytalnych świadka i wnioskodawcy, ani w dokumentach zgromadzonych w ich aktach osobowych. I tak: od 1 czerwca 1970 roku powierzono wnioskodawcy obowiązki stażysty na stanowisku asystenta projektanta, z dniem 1 czerwca 1971 roku obowiązki asystenta projektanta, z dniem 12 września 1977 roku stanowisko projektanta, od 1 marca 1979 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku głównego projektanta, a przed dniem 16 marca 1983 roku wnioskodawca pracował w pionie Dyrektora d.s. (...) w dziale TR.

Z kolei w aktach osobowych świadka J. S. (1) nie zachowały się dokumenty, w oparciu o które w sposób jednoznaczny można określić daty powierzania mu obowiązków na poszczególnych stanowiskach. Jedynie z kopii legitymacji

ubezpieczeniowej, znajdującej się w aktach osobowych świadka, wynika, że z dniem 1 grudnia 1973 roku powierzono świadkowi obowiązki starszego projektanta.

Nadto na podstawie zachowanych dokumentów trudno ustalić czy wnioskodawca i świadek J. S. (1) pracowali w tych samych działach czy pracowniach.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy, że w okresie od 1 stycznia 1978 roku do 28 lutego 1979 roku pracował w Pracowni (...) nad opracowaniem projektów automatyki dla E. C. i elektrowni (...) w Czechosłowacji. W tym zakresie treść zeznań wnioskodawcy znajduje potwierdzenie we wniosku B. C. z dnia 6 października 1978 roku – Kierownika Pracowni PE-1, znajdującego się w aktach osobowych wnioskodawcy, a dotyczącego m.in. przeszerogowania pracownika J. T. oraz w angażu z dnia 1 października 1978 roku zawartego również w aktach osobowych wnioskodawcy. Nadto zatrudnienie wnioskodawcy w tej pracowni potwierdził sam B. C. – Kierownik tej Pracowni, choć nie potrafił wskazać do kiedy tam wnioskodawca pracował. Datę końcową zatrudnienia wnioskodawcy w tej Pracowni Sąd ustalił na podstawie zeznań wnioskodawcy, który podał, że po ustaniu tam zatrudnienia, rozpoczął pracę w Pracowni Consultingowej, a jak wynika z dokumentu zgromadzonego w aktach osobowych wnioskodawcy, nastąpiło to z dniem 1 marca 1979 roku.

Sąd nie odmówił wiarygodności zeznaniom wnioskodawcy, że w okresie od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku pracował na budowie w Austrii. W tym zakresie zeznania wnioskodawcy były zgodne z dokumentami zgromadzonymi w jego aktach osobowych w postaci karty obiegowej zmian w stosunku pracy potwierdzającej zwolnienie wnioskodawcy z dniem 1 czerwca 1980 roku z powodu: „Austria oddelegowanie” oraz pisma Przedsiębiorstwa Produkcji i (...), z którego wynika że z dniem 27 grudnia 1980 roku upływa okres oddelegowania do ww. Przedsiębiorstwa (...), którzy byli zatrudnieni na budowie w Austrii.

Natomiast brak jest jakichkolwiek dokumentów potwierdzających okres od 28 grudnia 1980 roku do 11 stycznia 1981 roku. W ocenie Sądu, brak dokumentów, pozwalających poczynić pewne ustalenia co do tego okresu, uniemożliwia uznanie tego okresu za okres podlegający wliczeniu do stażu pracy wnioskodawcy.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy, że w 1982 roku korzystał ze zwolnienia lekarskiego. Jednakże co wynika z rocznych kart ewidencji obecności w pracy za 1982 rok i 1983 rok, znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy, wnioskodawca korzystał ze zwolnienia lekarskiego poczynając od 14 września 1982 roku aż do 18 lutego 1983 roku, a nie od przełomu maja/ czerwca 1982 roku. Natomiast w okresie od 1 maja 1982 roku do 13 września 1982 roku wnioskodawca świadczył pracę. Nie odnotowano bowiem w rocznej karcie ewidencji obecności w pracy za 1982 rok nieobecności wnioskodawcy w pracy w okresie od 1 maja do 13 września 1982 roku, zaznaczając jednak okresy urlopu wypoczynkowego, z którego korzystał wnioskodawca. Te adnotacje pozostały zgodne z wnioskami o urlop wypoczynkowy wnioskodawcy z dnia 31 maja 1982 roku, z dnia 21 czerwca 1982 roku i z dnia 2 lipca 1982 roku, znajdującymi w się w aktach osobowych wnioskodawcy. Te ustalenia znalazły również potwierdzenie w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy, w której wyszczególniono zwolnienia lekarskie nieprzerwane od 22 października 1982 roku do 18 lutego 1983 roku.

Tym samym Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, że już od stycznia 1983 roku przebywał na kontrakcie w NRD.

Mając na uwadze treści dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy, Sąd uznał, że w okresie od 16 marca 1983 roku do 4 listopada 1985 roku pracował on za granicą w grupie projektantów w Zakładach (...) w B., po czym od dnia 5 listopada 1985 roku do dnia 3 stycznia 1986 roku korzystał z urlopu bezpłatnego. Czyniąc powyższe ustalenia Sąd miał na uwadze: co do daty początkowej kontraktu - świadectwo pracy wnioskodawcy z dnia 10 października 1990 roku i roczną kartę ewidencji obecności w pracy za rok 1983, a także wniosek wnioskodawcy o urlop bezpłatny, zgodę pracodawcy na urlop bezpłatny uczynioną odrębnie na powyższym wniosku, wniosek wnioskodawcy z dnia 10 października 1985 roku, umowę o pracę z dnia 4 marca 1983 roku wraz z aneksami do niej. W ocenie Sądu treść świadectwa pracy z dnia 10 października 1990 roku wskazuje, że macierzysty zakład pracy udzielił wnioskodawcy

urlopu bezpłatnego na okres skierowania do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego do 6 listopada 1985 roku, a nie do 30 września 1985 roku.

Ponadto pobyt wnioskodawcy za granicą w Zakładach (...) w B. potwierdził również świadek A. D., którego zeznania w tym zakresie Sąd uznał za wiarygodne z uwagi na ich logiczność i spójność ze wskazanymi wyżej dokumentami.

Podkreślić należy, że brak jest niewątpliwych danych za okres od 19 lutego 1983 roku do 15 marca 1983 roku, mimo, że w rocznej karcie ewidencji obecności w pracy za 1983 rok nie odnotowano za ten okres nieobecności wnioskodawcy w pracy. W ocenie Sądu, brak innych dokumentów, pozwalających poczynić pewne ustalenia co do okresu od 19 lutego 1983 roku do 15 marca 1983 roku, uniemożliwia uznanie tego okresu za okres podlegający wliczeniu do stażu pracy wnioskodawcy.

Natomiast zeznania świadka A. P. (k.92) okazały się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem pozwany organ rentowy nie kwestionował okresu pracy wnioskodawcy za granicą w NRD – budowa P. od 17 października 1986 roku na czas realizacji zadania oraz od 10 lutego 1988 roku do 30 czerwca 1988 roku. Nadto za ten okres zachowała się dokumentacja płacowa wnioskodawcy, która została uwzględniona przez organ rentowy, z tym jednak, że brak jest dokumentów wskazujących na wysokość wynagrodzenia walutowego wnioskodawcy osiąganego podczas pracy na budowie P..

Fakt nie kwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów pozwolił na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. T. zasługuje w części na uwzględnienie.

Poza sporem pozostaje, że wnioskodawca J. T. wiek 65 lat ukończył w dniu 17 stycznia 2012 roku. W dniu 12 września 2012 roku wnioskodawca złożył do organu rentowego wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. Zaskarżoną decyzją pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 września 2012 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Wysokość świadczenia ZUS obliczył na podstawie art. 53 i 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

ZUS nie podjął wypłaty emerytury ustalonej w myśl art. 53, gdyż jej wysokość jest mniej korzystna od emerytury ustalonej na zasadach określonych w art. 26 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w brzmieniu obowiązującym w dniu nabycia prawa do emerytury t.j. Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

W myśl art. 53 ust. 1 ustawy emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych

- z uwzględnieniem art. 55.

Przy obliczaniu emerytury okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy (ust.2).

Z kolei w myśl art. 26 ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (ust.1).

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach (ust. 2).

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust.3).

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2 (ust. 4).

Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego (ust. 5).

Stosownie do art. 25 ust. 1 ustawy podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185 (zastrzeżenia nie mają zastosowania w sprawie).

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej (t.j. Dz. U. z 2013 roku poz. 1440 ze zm.) kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Ust. 2 stanowi, że przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Natomiast ust. 3 stanowi, że podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (ust.2a art.15).

Ust. 3 stanowi, że do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty uwzględnia się kwoty wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy, oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, przysługujących ubezpieczonemu w roku kalendarzowym przypadającym po 2004 r., z tym że łączna kwota podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wynagrodzeń i zasiłków nie może przekroczyć maksymalnej kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (ust. 3a).

W celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19 (ust. 4)

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250% (ust. 5).

Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (ust. 6).

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2-5, następujące okresy:

- 1) składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) nieskładkowe, o których mowa w art. 7.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Nadto za okresy składkowe uważa się zgodnie z art. 6 ust. 2 również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- 1) zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia:
  - a) na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową,

b) obywateli polskich za granicą - w polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych i urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i w innych misjach lub misjach specjalnych, a także w innych polskich placówkach, instytucjach lub przedsiębiorstwach, do których zostali delegowani lub skierowani; dotyczy to również członków rodziny delegowanego lub skierowanego tam pracownika, którzy podjęli zatrudnienie w tych placówkach w czasie pobytu za granicą.

Wnioskodawca nie zgodził się z ustalonym przez ZUS stażem pracy, twierdząc, że wynosi on 42 lata i 3 miesiące, zamiast uwzględnionych 36 lat 5 miesięcy i 25 dni okresów składkowych.

Do właściwego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie istotne są również unormowania obowiązujące w czasie realizacji przez wnioskodawcę zatrudnienia na budowach eksportowych w Austrii w 1980 roku i w NRD w latach 1983 – 1985, a więc art. 298 kp – nieobowiązujący od dnia 1 stycznia 2004 roku, w którym Rada Ministrów została upoważniona do określenia niektórych praw i obowiązków pracowników zatrudnionych przez polskie przedsiębiorstwa za granicą, przez ustanowienie między innymi niezbędnych odstępstw od przepisów Kodeksu pracy w zakresie czasu pracy i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, oraz – wydane w wykonaniu tej delegacji rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 roku w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (dwukrotnie opublikowane w jednolitym tekście: Dz. U. z 1986 roku Nr 19, poz. 101 i Dz. U. z 1990 roku Nr 44, poz. 259).

W okresie od 1 listopada 1975 roku do 31 grudnia 1981 roku obowiązywała treść rozporządzenia z dnia 27 grudnia 1974 roku, zgodnie z którą zakład pracy, który zatrudnia pracownika skierowanego do pracy za granicą, zwany dalej "macierzystym zakładem pracy", udziela pracownikowi na okres skierowania do pracy za granicą urlopu bezpłatnego. Okres urlopu bezpłatnego, o którym mowa w ust. 1, a także przypadający bezpośrednio po zakończeniu tego urlopu okres niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną - wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, jeżeli pracownik podejmie zatrudnienie w macierzystym zakładzie pracy w terminie określonym w ust. 5. Macierzysty zakład pracy jest obowiązany zatrudnić pracownika, który zakończył pracę za granicą, na takim samym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju prac oraz osobistego zaszerogowania posiadanego przed skierowaniem do pracy za granicą, jeżeli pracownik podejmie zatrudnienie w ciągu 14 dni od dnia zakończenia pracy za granicą, a w razie niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną lub z innych ważnych przyczyn niezależnych od pracownika - bezzwłocznie po ustaniu tych przyczyn (§ ust. 1, 4 i 5 rozporządzenia).

Natomiast w okresie od 28 grudnia 1984 roku do 30 stycznia 1986 roku obowiązywała treść rozporządzenia z dnia 27 grudnia 1974 roku, zgodnie z którą zakład pracy, który zatrudnia pracownika skierowanego do pracy za granicą, zwany dalej "macierzystym zakładem pracy", udziela pracownikowi na okres skierowania do pracy za granicą urlopu bezpłatnego. Okres urlopu bezpłatnego, o którym mowa w ust. 1, a także przypadający bezpośrednio po zakończeniu tego urlopu okres niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną - wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, jeżeli pracownik podejmie zatrudnienie w macierzystym zakładzie pracy w terminie określonym w ust. 5. Macierzysty zakład pracy jest obowiązany zatrudnić pracownika, który zakończył pracę za granicą, na takim samym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju prac oraz osobistego zaszerogowania posiadanego przed skierowaniem do pracy za granicą, jeżeli pracownik podejmie zatrudnienie w ciągu 14 dni od dnia zakończenia pracy za granicą, a w razie niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną lub z innych ważnych przyczyn niezależnych od pracownika - bezzwłocznie po ustaniu tych przyczyn (§ 3 ust. 1, 4 i 5).

Z kolei w myśl § 12 ust. 2, 3, 6, 7 i 8 powołanego rozporządzenia pracownikowi skierowanemu do pracy za granicą na okres dłuższy niż 12 miesięcy należy udzielić urlopu po każdym roku pracy. Na wniosek pracownika jednostka kierująca powinna wypłacić w zamian za urlop ekwiwalent pieniężny po zakończeniu pracy za granicą. Urlop może być w razie uzasadnionych potrzeb organizacyjno-produkcyjnych budowy (usługi) eksportowej przesunięty na rok następny. W razie niewykorzystania tego urlopu w całości lub w części przed zakończeniem pracy za granicą jednostka

kierująca jest obowiązana wypłacić pracownikowi ekwiwalent pieniężny. Urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy ulega przedłużeniu o liczbę dni urlopu, za które pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny. Za czas urlopu pracownikowi przysługuje wynagrodzenie, jakie by otrzymał, gdyby w tym czasie pracował (wynagrodzenie złotowe i wynagrodzenie walutowe przysługujące w czasie zatrudnienia za granicą). Zmienne składniki wynagrodzenia złotowego oraz zmienne składniki wynagrodzenia walutowego oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia z okresu trzech miesięcy poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu. Do wynagrodzenia za urlop nie wlicza się diet i innych świadczeń związanych z podróżą służbową.

Materiał dowodowy zebrany w sprawie dał podstawy do uwzględnienia w stażu pracy wnioskodawcy dodatkowo jako okresy składkowe:

- okresu od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku: wnioskodawca był wówczas zatrudniony w Zakładach (...) w K. Pracowni Technologicznej PT-3 z siedzibą w P.,

- okresu od 1 stycznia 1978 roku do 28 lutego 1979 roku: wnioskodawca pracował wówczas w Pracowni (...) Pracowni Energetycznej – PE 1,

- okresu od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku: wnioskodawca był zatrudniony za granicą w Austrii - w firmie (...) Austria GmbH w W.,

- okresu od 1 maja 1982 roku do 18 lutego 1983 roku: w okresie od 1 maja 1982 roku do 13 września 1982 roku wnioskodawca świadczył pracę, po czym od dnia 14 września 1982 roku do 18 lutego 1983 roku był niezdolny do pracy,

- okresu od 16 marca 1983 roku do 4 listopada 1985 roku: wnioskodawca był zatrudniony za granicą w NRD w Zakładach (...) w B..

Wnioskodawca w okresie od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku i od 16 marca 1983 roku do 4 listopada 1985 roku został oddelegowany z macierzystego zakładu pracy do wykonywania pracy za granicą na budowach eksportowych w Austrii i NRD. W tym czasie pracodawca udzielał mu urlopu bezpłatnego, który jak stanowi § 3 ust. 4 w zw. z ust. 1 rozporządzenia z dnia 27 grudnia 1974 roku wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Powyższe oznacza, że w czasie pracy na kontrakcie w Austrii i NRD wnioskodawca pozostawał de facto w dwóch stosunkach pracy, tj. pierwszy wynikał z umowy o pracę zawartej z macierzystym zakładem pracy, drugi natomiast z terminowego kontraktu zawartego z jednostką kierującą do pracy za granicą.

Natomiast w ocenie Sądu, brak dokumentów, pozwalających poczynić pewne ustalenia co do okresów od 28 grudnia 1980 roku do 11 stycznia 1981 roku i od 19 lutego 1983 roku do 15 marca 1983 roku, uniemożliwia uznanie tych okresów za okresy podlegające wliczeniu do stażu pracy wnioskodawcy. Z tych przyczyn, a opisanych szczegółowo wyżej, Sąd nie uwzględnił żądania wnioskodawcy w tym zakresie.

Sąd nie uwzględnił również w stażu pracy wnioskodawcy okresu urlopu bezpłatnego od 5 listopada 1985 roku do 31 grudnia 1985 roku, bowiem okres urlopu bezpłatnego nie jest wymieniony ani w art. 6 ustawy jako okres składkowy, ani w art. 7 ustawy jako okres nieskładkowy. Nadto urlop ten, co jednoznacznie wynika z dokumentów opisanych wyżej nie był urlopem bezpłatnym udzielonym na okres skierowania do pracy za granicą.

Wnioskodawca domagał się również przyjęcia za okres od 1970 roku do 1990 roku, w tym za okres kontraktu od 1973 roku do 1977 roku, zarobków „porównanego” pracownika w kraju – J. S. (1), który przebył podobną drogą zawodową jak on.

Podnieść należy, że obliczenie podstawy wymiaru emerytury lub renty uregulowane jest również – stosownie do art. 194 – w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (t.j. Dz. U. z 1989 roku Nr 11, poz. 63 ze zm.).

Przepis § 10 powyższego rozporządzenia w brzmieniu nadanym przez przepis § 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 października 1990 roku zmieniającego niektóre przepisy w sprawie ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1990 roku Nr 71, poz. 418) stanowi, że jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia:

- 1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo
- 2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 r. - kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

Norma prawna wynikająca z tego przepisu jest zatem taka, że dla zatrudnionych za granicą do końca 1990 roku przyjmuje się wynagrodzenie zastępcze do ustalenia podstawy wymiaru. Wynagrodzenie ustalone zgodnie z zasadami przyjętymi przez § 10 cyt. rozporządzenia "staje się" z mocy tego przepisu wynagrodzeniem otrzymywanym za granicą.

Ponadto Sąd przy rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy miał również na uwadze szereg orzeczeń w kwestii ograniczenia co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty. Przede wszystkim Sąd zwrócił uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 roku, wydany w sprawie o sygn. I UK 179/06, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że przepisy rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno - rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów.

Kwota zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty ma być wykazana i udowodniona przez ubezpieczonego środkami dowodowymi wymienionymi w § 20 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.), którymi dla pracowników są zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (druk Rp-7) lub legitymacje ubezpieczeniowe, zawierające wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Przepisy ww. rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno - rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. W postępowaniu wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego sąd kieruje się zatem regułami dowodzenia określonymi w art. 227 - 309 kpc zwłaszcza, że w przepisach regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i nast. kpc) nie ma jakichkolwiek odrębności lub ograniczeń. Przeciwnie, art. 473 § 1 kpc stanowi, że w sprawach z tego zakresu nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron, co oznacza, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi, w tym także zeznaniami świadków. Tak więc, w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia dotyczące środków dowodowych pozwalających na stwierdzenie wysokości zarobków lub dochodów, stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, przewidziane w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, sygn. akt II URN 3/95, OSNAPiUS 1996, nr 16, poz. 239; z dnia 25 lipca 1997 roku, sygn. akt II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998, nr 11, poz. 342; z dnia 8 sierpnia 2006 roku, sygn. akt I UK 27/06, niepubl.; z dnia 14 czerwca 2006 roku, sygn. akt I UK 115/06, niepubl.).

Kolejne wyroki - Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 roku, wydany w sprawie o sygn. I UK 115/06, oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku, wydany w sprawie o sygn. III AUa 105/97, również potwierdziły, że wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 kpc), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi. Nie obowiązuje wówczas ograniczenie

wynikające z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w postępowaniu sądowym zgodnie z art. 473 kpc nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron. Tym bardziej w postępowaniu sądowym mogą być przeprowadzone dowody z innych dokumentów niż wymienione w § 20 ww. rozporządzenia Rady Ministrów.

Przenosząc powyższe rozważania na kanwę stanu faktycznego przedmiotowej sprawy należy zaznaczyć, iż Sąd ustalił w toku postępowania dowodowego, że wnioskodawca świadczył pracę za granicą na budowach eksportowych w okresie od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku i od 16 marca 1983 roku do 4 listopada 1985 roku. Nadto fakt świadczenia pracy przez wnioskodawcę na budowach eksportowych w okresie od lutego 1973 roku do marca 1977 roku i w NRD na budowie P. był bezsporny.

Spór natomiast dotyczył tego, czy przy ustaleniu podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy w odniesieniu do okresów pracy za granicą można było przyjąć za okresy tego zatrudnienia, kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach J. S. (1). Innymi słowy istotne w niniejszej sprawie było ustalenie, czy J. S. (1) był zatrudniony w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim był zatrudniony wnioskodawca przez wyjazdem za granicę, a także jakie w tym okresie osiągał wynagrodzenie.

Zgodnie z przepisami powołanego wyżej rozporządzenia dokumentem potwierdzającym wysokość zarobków lub dochodów dla celów emerytalno – rentowych mogą być zaświadczenia zakładów pracy lub legitymacje ubezpieczeniowe zawierające wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków za poszczególne lata.

W tym miejscu wskazać należy, że J. S. (1) posiada dokumenty potwierdzające wysokość jego zarobków za lata 1970-2002. Zatem J. T. musiał jedynie wykazać, że J. S. (1) był zatrudniony w kraju w takim samym lub w podobnym charakterze, czego jednak wnioskodawca nie uczynił.

W świetle dowodów zebranych w sprawie uznać należy, że J. S. (1) nie był zatrudniony w takim samym charakterze co wnioskodawca. Świadczą o tym dokumenty zebrane w aktach organu rentowego (m.in. świadectwa pracy), jak i w aktach osobowych wnioskodawcy i J. S. (1).

W kontekście powyższych ustaleń uznać należy wniosek J. T. o ustalenie podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu wynagrodzeń zastępczych osiągniętych przez J. S. (1) w okresach, w jakich wnioskodawca pracował za granicą za błędny.

Podkreślić również należy, że nie ma prawnej możliwości uwzględnienia w podstawie wymiaru świadczenia należności otrzymywanych przez wnioskodawcę w okresie ubezpieczenia przebyłym za granicą, przy braku zapłaty składki na ubezpieczenia społeczne w Polsce.

W konsekwencji, mając na uwadze treść powołanego wyżej art. 15 ust. 2a, Sąd uznał, że do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego należy przyjąć za okresy od 1 czerwca 1980 roku do 27 grudnia 1980 roku i od 16 marca 1983 roku do 4 listopada 1985 roku z uwagi na brak wynagrodzeń zastępczych obowiązujące w tych okresach wynagrodzenie minimalne.

Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego należy przyjąć za okresy:

- od 1 października 1977 roku do 30 listopada 1977 roku wynagrodzenie obliczone na podstawie świadectwa pracy z dnia 30 listopada 1977 roku, tj. wynagrodzenie w wysokości 4 600 zł,
- od 1 stycznia 1978 roku do 28 lutego 1979 roku wynagrodzenie ustalone na podstawie przedłożonych angaży, tj. od 1 stycznia 1978 roku wynagrodzenie w wysokości 4 000 zł, od 1 października 1978 roku wynagrodzenie w wysokości 4 300 zł,

- od 1 maja 1982 roku do 18 lutego 1983 roku wynagrodzenie ustalone na podstawie przedłożonych angaży, tj. od 1 maja 1982 roku wynagrodzenie w wysokości 6 000 zł oraz dodatek funkcyjny 1 000 zł, od 1 sierpnia 1982 roku wynagrodzenie w wysokości 7 000 zł, od 1 grudnia 1982 roku wynagrodzenie w wysokości 7 700 zł.

Reasumując, w oparciu o powyższe rozważania prawne i faktyczne oraz na podstawie ww. przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd uznał, że implikowało to zmianą zaskarżonej decyzji w części, o czym orzeczono jak w pkt I ppkt 1, 2, 3, 4 i 5. Natomiast w pozostałym zakresie odwołanie J. T. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc podlegało oddaleniu.

Ubocznie należy wskazać, że przy ponownym ustalaniu kapitału początkowego ZUS winien doliczyć do zarobków wnioskodawcy osiągniętych w 1990 również pobrany przez niego za ten rok zasiłek dla bezrobotnych, nadto za okresy, za które przyjęto obowiązujące w tych okresach wynagrodzenie minimalne, zarobki osiągnięte przez wnioskodawcę w oparciu o angaże znajdujące się w aktach osobowych wnioskodawcy.

SSO Małgorzata Kuźniacka – Praszczyk

ZARZĄDZENIE

1. urlop sędziego od 3 do 25 lipca 2014 roku,
2. odnotować w kontrolce uzasadnień,
3. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:
  - a) wnioskodawcy,
  - b) pełnomocnikowi pozwanego organu rentowego r.pr. M. S. wraz z aktami emerytalnymi wnioskodawcy,
4. doręczyć pełnomocnikowi pozwanego organu rentowego r.pr. M. S. odpis protokołu rozprawy z dnia 25 czerwca 2014 roku,
5. akta przedłożyć za 14 dni, z apelacją lub z pismami w sprawie.

P., 8 sierpnia 2014 roku

SSO Małgorzata Kuźniacka – Praszczyk